

Nr 7.

Ankom till riksdagens kansli den 19 februari 1918 kl. 1/2 4 e. m.

Utlåtande, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utarbetande och föreläggande för riksdagen av förslag till lag om brandskydd.

Närvarande: herrar Pettersson i Södertälje, Persson i Norrköping, Stårner,* greve Spens,* Alexanderson, Dahl,* Tisell, Permansson, Klefbeck,* Frändén,* Lindqvist i Kosta,* Ernst Lindley, Holmdahl, Karlsson i Fjäl, Svensson i Betingetorp* och Johansson i Trollhättan.*

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion, nr 37, har herr Osberg hemställt, att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om utarbetande av förslag till lag om brandskydd att skyndsamt föreläggas riksdagen.

Till stöd för sin ifrågavarande hemställan har motionären anfört följande:

»De stora brandolyckor, som under senare tid hemsökt det svenska folkhushållet, visa, att allt ingalunda är på bästa sätt ordnat för beredandet av ett så betryggande brandskydd som möjligt. Hemsökelserna voro av så mycket mera elakartad beskaffenhet, som de även hotade särskilt under nuvarande förhållanden oersättliga livsmedelsförråd.

Brandhemsökelserna hava redan ådragit sig uppmärksamhet av regeringen, som med berömvärd raskhet låtit cirkulär utgå till överståthållareämbetet och länsstyrelserna angående åtgärder för förhindrande av eldsolyckor, åtföljt av en synnerligen uppmärksamvärd promemoria om de åtgärder, som kunna vidtagas för att förhindra

utbrott av eldsvådor i förråd av livsmedel eller dylikt eller begränsa redan utbrutna sådana. Cirkuläret med dess promemoria torde dock icke hava vunnit önskad spridning och de korta meddelanden där-om, som pressen offentliggjort, hava knappast vidare spritt den upp-lysning promemorian lämnar om för brandskydd behövlige åtgärder, varvid nämnas främst dels skärpt vakthållning och dels vissa förebyggande anordningar.

Huru lämpligt vidtagandet av de brandskyddsåtgärder, som föreslås i promemorian, än är, så torde detta dock icke vara tillräckligt för åstadkommandet av det brandskydd, varav Sveriges folkhushåll har ett så trängande behov. De då nyss timade brandhemsökelserna hava närmast begränsat cirkulärets innehåll, som icke omfattar alla de förebyggande åtgärder, som böra vidtagas för åstadkommandet av tillfredsställande brandskydd, särskilt åt det svenska folkhushållets törhända förnämsta naturrikedom eller skogarna. De väldiga hemsökelser, som så ofta övergå landets stora skogsbestånd, borde för länge sedan hava föranlett till fastställandet av bestämmelser för ett effektivt brandskydd. Många åtgärder finnas, som lämpligen kunna företagas för åstadkommandet av passande brandskydd för dessa skogar, vilka äro så gott som oersättliga för den svenska kulturens bestånd och vidare utveckling. Själva skogsbeståndet måste genom rationella åtgärder i uthuggning, insåning av blandväxter och blandträd m. m. göras så avskräckande som möjligt för brandhanen. Skogen skall så att säga göras till självbeskyddare, till sin bästa beskyddare mot elden.

Då nu uppmärksamheten blivit så kraftigt riktad på de många bristfälligheter, som alltjämt vidlåda det svenska brandskyddet, så torde tiden vara inne att ofördröjligen vidtaga för åstadkommandet av ett effektivt brandskydd behövlige åtgärder. Häribland torde först vara en lagstiftning, som förhindrar uppkomsten av nya allt för stora brandrisker och som vidare söker minska eldfaran från redan befintliga större brandrisker. Vidare giver regeringens åberopade cirkulär i flera hänseenden goda uppslag till omfattande bestämmelser rörande brandskyddet, som förtjäna vidare utarbetning och vartill fogas övriga för åstadkommande av ett rationellt brandskydd behövlige bestämmelser.

Den 31 december 1915 bemyndigades chefen för civildepartementet att tillkalla sakkunniga för verkställande av utredning av frågan om behövlige brandskyddsföreskrifter för byggnader och lä-

genheter, användas som offentliga samlingslokaler eller för drivande av hotell eller pensionatsrörelse eller dylikt. De sakkunniga avlämnade 1916 förslag till stadga om hotell och pensionat och utarbetade under samma år fullständigt förslag till stadga om teatrar ur synpunkten av skydd för människoliv emot skada av brand, men har detta förslag till följd av visst avbrott i kommissionens arbeten — ordföranden har erhållit annat uppdrag, som skyndsamligen måst utföras — icke ännu hunnit avlämnas likasom motiven därtill icke ännu utarbetats. Av de sakkunnigas arbeten, förutom fullbordandet av teaterstadgan, återstår ännu ett förslag till stadga uti ifrågavarande avseende rörande andra offentliga samlingslokaler. Enligt vad försports torde de sakkunniga, sedan arbetet återupptagits, komma att behandla även fabrikslokaler m. m. ur brandskydds-synpunkt.

Hur erkännansvärt det än måste anses vara, att bestämmelser utarbetas och snart komma till stånd rörande här nämnda lokaler, så är därmed ingalunda på långt när tillräckligt sörjt för det svenska folkhushållets brandskydd. Detta har att omfatta det svenska folkhushållets samtliga nyttigheter, vilka äro i behov av ett effektivt brandskydd.

Sveriges folkhushåll har trängande behov av lagstiftning om brandskydd och att detta göres så omfattande, så enhetligt och så effektivt som möjligt kan endast vara till fördel för de uppgifter det har att fylla, bland vilka den förnämsta är förekommande av brands uppkomst. Det trängande behovet av betryggande brandskyddsbestämmelser medför även att vid deras utarbetande icke sådana uppehåll böra få förekomma, som ägt rum i de ovannämnda sakkunnigas arbete, vilket under hela föregående året vilat och som ännu icke återupptagits.»

En lagstiftning i syfte att förebygga ellsolyckor och deras följder, så omfattande, enhetlig och effektiv som möjligt, är det spörsmål, som genom förevarande motion föreligger till riksdagens prövning. I likhet med motionären anser utskottet ett ordnande av brandskyddet med behörigt hänsynstagande till de växlande ortsförhållandena m. m. vara en angelägenhet av den allra största betydelse. Då utskottet likväl icke anser sig kunna tillstyrka bifall till det av motionären väckta yrkandet, beror detta därpå, att Kungl.

*Utskottets
yttrande.*

Maj:t och riksdagen redan vidtagit åtskilliga åtgärder i det av motionären angivna syftet och att Kungl. Maj:t, enligt vad utskottet inhämtat, alltjämt har sin uppmärksamhet riktad på hithörande frågor.

Genom den år 1913 vidtagna ändringen av § 74 i förordningen om kommunalstyrelse på landet hava sålunda landskommunerna fått möjlighet att själva genom antagandet av brandordningar vidtaga nödiga åtgärder i förevarande avseende. Sedermera har frågan om ett ordnande av brandväsendet på landsbygden ytterligare dragits under Kungl. Maj:ts prövning. I skrivelse den 19 maj 1915, nr 123, har riksdagen anhållit, att Kungl. Maj:t ville låta utarbета och, såvitt på riksdagens medverkan ankomme, för riksdagen framlägga förslag till stadgande i angivet syfte. Vid föredragningen av detta ärende inför Kungl. Maj:t den 31 december 1915 yttrade föredragande departementschefen efter att hava framhållit, att landskommunerna hittills icke begagnat sig av den utväg, som genom berörda ändring i § 74 i förordningen om kommunalstyrelse på landet öppnats, att skaffa sig ett ordnat brandväsen, följande:

»Emellertid vore det — med hänsyn bland annat, till den erfarenhet, som genom stadgandets tillämpning skulle kunna tillgodöras för en mer omfattande lagstiftning i frågan — av synnerlig vikt att tillse, i vad mån något kunde redan nu åtgöras för förverkligande av syftet med ifrågavarande förändring av kommunalförordningen. Att denna förändring hitintills icke burit någon frukt, berodde tvivelsutan dels på bristande kännedom om den vidtagna förändringens innebörd och möjligen bristande förståelse för dess behövlighet, dels på tveksamhet därom, vilka mått och steg lämpligen kunna och bära av vederbörande kommuner i ämnet vidtagas. I alla dessa hänseenden skulle emellertid säkerligen lätt kunna vinnas en ändring, därest kommunerna från det allmännas sida erhöile behöfelig ledning genom en rationell och planmässig upplysningsverksamhet. I sådant syfte borde åt Kungl. Maj:ts befallningshavande och underlydande ortsmyndigheter i de särskilda länen uppdragas att för kommunalmyndigheterna i vederbörande landskommuner och särskilt sådana, där ett tätare bebyggande redan ägt rum eller vore att vänta, framhålla angelägenheten av brandväsendets ordnande och den möjlighet härför, som numera vore dem genom kommunalförordningen beredd, att tillhandahålla dem lämpliga normalutkast till ordningsstadgar i ämnet och att jämväl

i övrigt bispringa dem med råd och dåd för ordnande av ifrågasvarande angelägenhet på ett efter ortsförhållandena lämpat sätt. I detta syfte hade inom civildepartementet genom tillkallade sakkunniga utarbetats dels en promemoria, innefattande vissa anvisningar och synpunkter vid hithörande frågors ordnande inom landskommun, dels ock ett normalutkast till brandordning, lämpat att tjäna såsom ordningsstadga i ämnet inom dylik kommun.»

I enlighet med denna hemställan har därefter Kungl. Maj:t i cirkulärskrivelse till samtliga länsstyrelser den 31 december 1915 anbefallt dem att genom underlydande ortsmyndigheter framhålla för kommunalmyndigheterna i vederbörande landskommuner angelägenheten av brandväsendets ordnande med tillämpning av § 74 i nyssnämnda förordning, till dem överlämna exemplar av omfördälda promemoria och normalutkast till brandordning samt jämväl i övrigt gå dem tillhanda för frågans ordnande på ett efter ortsförhållandena lämpat sätt.

Jämväl från en annan synpunkt har frågan om brandväsendets ordnande, på sätt motionären erinrat, varit föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Med anledning av det vid upprepade tillfällen framhållna behovet av brandskyddsföreskrifter för byggnader och lägenheter, använda som offentliga samlingslokaler eller för drivande av hotell- eller pensionatrörelse eller dylikt, hava jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 31 december 1915 sakkunniga tillkallats inom civildepartementet att utreda frågan om behövliga föreskrifter i sådant syfte. Såsom första resultat av dessa arbeten har avgivits det förslag till stadga om hotell och pensionat, däri upptogs åtskilliga föreskrifter angående skydd för eldfara, som legat till grund för den av Kungl. Maj:t efter inhämtande av riksdagens yttrande den 8 juni 1917 utfärdade stadga angående hotell- och pensionatrörelse. I övriga delar är frågan fortfarande under utredning av de sakkunniga.

Än vidare har Kungl. Maj:t, såsom motionären likaledes framhållit, i cirkulärskrivelse till samtliga länsstyrelser den 7 december 1917 anbefallt dem att själva eller genom underlydande ortsmyndigheter hos allmänheten liksom hos kommunala förvaltningar framhålla vikten därav, att åtgärder vidtagas för att om möjligt förhindra eldsolyckor i förråd av livsmedel eller dylikt, därvid länsstyrelserna jämväl ålagts att uppmärksamma och bringa till vederbörandes kännedom vid skrivelsen fogad promemoria angående de

åtgärder, som kunna vidtagas för att förhindra utbrott av dylika eldsvådor m. m.

I detta sammanhang må slutligen erinras om de åtgärder, som vidtagits till förebyggande av skogseld, därvid i främsta rummet är att märka utfärdandet av lagen den 14 oktober 1914 om förekommande och släckning av skogseld. Genom sagda lag hava dittills gällande ålderdomliga och ofullständiga bestämmelser ersatts av en mera tidsenlig lagstiftning, som, såvitt utskottet har sig bekant, på ett i huvudsak tillfredsställande sätt motsvarar de fordringar, som kunna ställas på en lagstiftning av här ifrågavarande art. Sålunda är emellertid nämnda lagstiftning ofullständig, som den, ehuru det med visshet torde kunna sägas, att en av de vanligaste orsakerna till uppkomst av skogseld är antändning i anledning av järnvägs drift, lämnar frågan om skydd mot nämnda eldfara helt och hållet oberörd. Bestämmelserna i lagen den 12 mars 1886 angående ansvarighet för skada i följd av järnvägs drift äro härutinnan icke tillfyllest. Men även på denna fråga har Kungl. Maj:ts uppmärksamhet redan blivit fästad. Genom skrivelse den 29 augusti 1914, nr 244, har nämligen riksdagen hemställt, att Kungl. Maj:t ville låta utreda, huruvida och på vad sätt särskilda lagbestämmelser måtte kunna meddelas till förebyggande av faran för skogseld genom antändning i följd av järnvägs drift, samt därefter för riksdagen framlägga det förslag, vartill denna utredning kunde föranleda. Enligt vad utskottet inhämtat, har Kungl. Maj:t i detta ärende infordrat utredning från domänstyrelsen och järnvägsstyrelsen.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 19 februari 1918.

På lagutskottets vägnar:

JAKOB PETTERSSON.